

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKIH ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo
se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.

Upravištvo
Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto
9.40 K.

za pol leta 4.70 K.

Pozamezna štev. 18 vin.

RAZSODBA.

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja.

C. kr. deželna kot tiskovna sodnija v Trstu je po predlogu c. kr. državnega pravdnika razsodila:

1. Vsebina članka „Kristova vera v teoriji in praksi“ uvrščenega v časniku „Železničar“ z dne 1. 11. 1909. št. 21 od besed „Tarnajo da“ do besed „rimske nestrpnosti“ ima vse objektivne znake pogreška po § 302 k. z.

2. Potrjuje se vže navedeno zaplenjenje imenovane tiskovine, prepoveduje se razširjenje iste in ukazuje se uničenje nabranih primerkov in istih, ki imajo se nabrati, kakor hitro postane ta odlok pravomočen, vse to v smislu § 493 k. p. r.

Razlogi.

Z inkriminiranim členom se hoče oz. skuša spodbadati in zapeljati čitajočo občinstvo k sovražnostim zoper duhovščino t. j. posamezni stan državljanske družbe kar baš vsebuje vse znake pogreška predvidjenega in kaznjivega po § 303 k. z.

Dr. Perišić, I. r.

Železničarji svojim upravam.

Brezkončno naraščanje draginje vseh življenskih potrebščin ne spravi meščanstva iz ravnotežja. Zastopniki meščanskih slojev imajo druge važnejše potrebe, nego je glad ljudstva. Njim je v trenutku največja skrb, najti potom jezikovnih prepisov dobroplačanih sinekur pri vladnem koritu, zase in za svoje. Kaj jih briga, če ljudstvo propada od dne do dne bolj, samo da so sami siti. In ta položaj ni nov. Že leta 1907 so zastopniki proletarijata v državnem zboru kazali na bližujočo se nevarnost. Splošna kriza je bila že tisti čas na potu, in znamenita aneksija Bosne in Hercegovine jo je le pospešila. Toda vse zaman. Zaprta ušesa meščanska niso slišala svarljivih, pametnih besedi. Humbug in fraze so imenovali meščanski časopisi predloge, ki so bili stavljeni z namenom, da se prepreči bližajoča se nevarnost. Kriza je na višku; brezposelnost taka, kakoršne nismo imeli že desetletja in beda od dne do dne večja. In v tem resnem, težkem času stoji organiziran avstrijski proletarijat z občudovanja vredno resnostjo na braniku. Izgredi se doslej niso pojavili nikjer, čeprav bi bilo povoda dovolj za to. Dokaz da so naše strokovne organizacije kos svoji teški nalogi. Prepotrebna disciplina se morda nikoli ni tako sijajno pokazala, kakor ravno v teh težkih časih. Ali bo pa mogoče ta uzoren red vzdržavati na vse veke? To je vprašanje, ki je napotilo osrednje zveze vseh avstrijskih strokovnih organizacij, sporazumno s strokovno komisijo na Dunaju, da poskusijo zadnji korak in pozovejo merodajne faktorje, da pot pa kateri korakajo, kar najhitreje zapuste. Delavstvo

je sledilo bedasti politiki naših rojenih voditeljev raznih narodov, in prišlo do zaključka, da tako ne more več iti naprej. Sklenilo je potom svojih zaupnikov, predložiti svojim delodajalcem, v našem slučaju železniškim upravam nižje objavljeno odprto pismo. Od odgovora na to pismo bo tudi odvisno, kakšne korake store delavci v bodoče.

Odprto pismo se glasi:

Našim podjetnikom!

Strokovno organizirano delavstvo v Avstriji vodi že več let obrambno borbo proti naraščajoči draginji potom direktne samopomoči delavskega razreda. Kdor se ozira po razvoju cen v zadnjih letih in se posluži rezultatov uradne statistike ter mnogobrojnih privatnih znansvenih del, mora priznati dejstvo: Nepretrgano naraščanje cen vsega blaga, ki ga konsumirajo množice, je pripravilo mezdno krono delavčevu od leta do leta bolj ob vrednost. O položaju delavskih razredov ne odločuje denarni znesek mezde, ampak svota življenskih potrebščin, ki se dajo kupiti z mezdo, množina kruha, mesa, sočivja, poraba za stanovanje, obleko in druge potrebščine, skratka *realna plača*. Ta realna plača je vsled naraščajoče draginje silno snižana in vsled tega je življenje delavstva hudo oškodovano.

Samo podjetniki brez spoznanja in popolnoma zakrtni gospodari morejo smatrati teške mezdne boje zadnjih let za lahkomiselne naskoke. Delavstvo brani s trdom svojo vršino življenja in vodi boj v obrambo. In celo v deželi najvišjih mezd in najcenejših krušnih plodov, v deželi najuspešnejših strokovnih bojev, v Zedinjenih državah Severne Amerike, je bil oficijelni urad dela v Washingtonu prisiljen konstatirati, da zaostaja kupovalna moč zvišanih tedenskih plač za zdraževanjem konsumnih sredstev. Tem hujše je pri nas, kjer narašča draginja mnogo hitrije.

Z vso odločnostjo odklanjamo argumentacijo malomeščanskih in kmečkih demagogov, češ, da povzročujejo zmerno zvišane mezde v industriji — poljedelski delavci sploh še nimajo organizacije — draginjo agrarnih produktov. Ne-le dozdevanje, ampak dokazi s številkami zavračajo to pačenje resnice. V dokaz konstatiramo le eno dejstvo: Dasi se je denarna mezda rudarjev v celoti zvišala, *odpada na posamezni metriški cent izkopanega premoga danes manjša mezda kakor prej*.

Samo pri produkciji premoga nam je na razpolago izdatna plačilna statistika. Sestavimo glavne podatke o produkciji premoga za zadnjih pet let, za katera so objavljeni statistični izkazi, poprečno za celo Avstrijo po uradni statistiki:

	Leta		
	1902	1904	1906
Množina v milijonih metr. centov . . .	110,45	118,68	134,73
Število delavcev . .	66.582	66.507	68.115
Čisti zaslužek delavcev v milijonih kron	44.968	45.874	51.355
Letno delo enega delavca v metriških centih	1659	1785	1977
Na metrični cent premoga pride plače v vinarjih	40,7	38,8	38,1

Nezavračno izhaja iz teh uradnih števil: Kljub deveturnemu delavniku, ki je prišel 1. julija 1902 v rudništvo v veljavo in kljub zvišanju plače, ki si jo je priborilo delavstvo, se ni znižal letni delavni proizvod in se ni zvišal mezdni delež od cene metričnega centa premoga. Nasprotno se je delovni rezultat zvišal od 1659 na 1977 metričnih centov, na metrični cent odpadajoča mezda pa je padla od 40,7 na 38,1 vinarjev. Tako je poprečno v državi. Lahko bi bilo dokazati, da se pokazuje ta činjenica v velikih in bogatih premogokopih in v produkciji rujavega oglja še silnejše. To dejstvo dokazuje brezodporno, da je malenkostno delavsko varstvo in zmerno zvišanje mezd v zadnjem desetletju več kakor izravnavano z naraščajočo intenziteto obrata in z večjim proizvajanjem bolj plačanih delavcev.

Ona demagogična fraza pa pozablja ali zamlčuje, da tehnično izboljševanje prometnega načina povsod znižuje produkcijske stroške in s tem daleč nadkriljuje zvišanje mezd.

V vsem področju industrialne produkcije bi morala napredujoča uporaba strojnega obrata samaposebi zato poceniti blago ob nezadostno zvišanih mezdah. V produkciji živil pa nima delavsko gibanje sploh skoraj nikakšnega direktnega vpliva. Neutajivo je torej, da vodi delavstvo v svojih strokovnih organizacijah le obrambni boj, ki mu je vsiljen predvsem od agrarne oderuške politike.

Industrialnim zvezam in predvsem obrtnikom, organiziranim v zadrugah, moramo resno očitati, da ne razumejo narave tega boja, da zamujajo svoje lastne politične in gospodarske dolžnosti. Brez energije in brez razumevanja gledajo na agrarne naskoke. Opustošujočih učinkov agrarnih carin, zabrane uvoza mesa, preprečenja dobrih trgovinskih pogodb skoraj da ne razumejo, kaj se, da bi odbijali take zapreke. Celo lastniku sužnjem jo pri sreč prehranjenju sužnjem, celo na tleh meščanske družbe ne bi smelo biti podjetniku vseeno, če ima njegov delavec kaj jesti in kaj. Avstrijska buržoazija, velika in mala, ne izpolnjuje niti te najprvotnejše dolžnosti svojega lastnega interesa. Brez ugovora in brez obrambe trpi, da plenijo agrarci zaporedoma množice industrialnega ljudstva. Komaj da razume buržoazija primitivno zvezo, da nima industrialni in obrtni

delavec, ki je pač v pravnem razmerju s svojim podjetnikom, ne pa z agrarcem, druge točke za gospodarski napad, kakor svojega plačnika. Ako noče izročiti svoje žene obupu in svojih otrok lakoti, mora napraviti obupno poizkus, da odvali draginjo na podjetnika. Podjetništvo ne razume, da meče agrarna pohlepnost vedno iznova baklje mezdnih bojev v delavnice. Ako prisili lakota delavce na boj za plačo, bodo podjetniki čenčali fraze malomeščanskih klepetulj o poželjivosti mase in o hudobnih hujšakah in po stari nezmisljeni navadi podvojili zunanji pritisk na delavca kot konsumenta s pritiskom delodajalske organizacije na delavca kot producenta v delavnici. Ta dvojni pritisk nas mora izpodbosti na obupen odpor in mora, če se ne odvrne, pognati najboljše delavske moči dežele v bedo ali pa v tujino.

Z večino podjetnikov smo sklenili kolektivne pogodbe za več let in potruditi se hočemo navsomoč, da zavarujemo s zvestim izpolnjevanjem industrijski mir. A že sedaj je predvideti trenotek, ko nam bo zopet naloženo Sisifovo delo, odvrniti novi pritisk agrarcev na naše podjetnike. Že danes konstatiramo, kdo je odgovoren za to. Trajnega vznemirjenja delavnic je krivo nenasitno podraževanje, katero gonijo agrarci in pa v tem čudnem nasprotju stoječa indolencija buržoazije, kateri so najbolj malenkostne sitnosti bolj važne od vprašanja žitne carine in trgovinskih pogodb, od gospodarske zadruge milijonov delavnih someščanov.

Avstrija stoji na pragu prehoda od agrarne k industrialni državi. V tem položaju je pred osemdesetimi leti angleška buržoazija začela boj proti oderuškim agrarnim carinam, ga zmagovito dokončala in s tem je položila temelj veliki bodočnosti svoje dežele. V enakem položaju se kaže naše meščanstvo popolnoma nezmožno s tem, da pošilja v parlament smešno nevedno, malenkostnemu prepiru vdano politično zastopstvo, ki je sestavljeno iz negospodarskih ali za k večjemu čehovsko reakcionarnih politikantov. Vlada pa izdaje velike gospodarske in socialne naloge države, da služi poslušno vsakemu poželjenju, da, vsaki malenkostni jezici klerikalcev.

Spričo novih oderuških napadov na življenje množic, spričo poizkusov, pripraviti parlament ob delavno zmožnost v trenotku, ko je njegova dolžnost *odpraviti žitno carino, osvoboditi uvoz mesa, skleniti dobre trgovinske pogodbe* in s tem odpreti vrata izvozu naših delavskih proizvodov in uvozu vsakdanjega kruha, spričo *žugajočega obupa množic*, kličemo kot zastopniki strokovno organiziranega delavstva Avstrije vladi in svojim podjetnikom:

Ta gospodarska politika je množicam naroda neznosna. Vsako odgovornost za njene posledice odklanjamo. Nikakor ne opustimo boja za človeka dostojno življenje delavskega razreda, za vsakdanji kruh naših žena in otrok. Dovoliti ne moremo, da bi oni trpili radi brezobzirne nenasitnosti agrarcev in radi slabotne, neumevajoče politike naših podjetnikov. Zato konstatiramo: Vsi ljubijo se nam novi boji, če ne izpolni vse podjetništvo svoje politične dolžnosti proti agrarizmu. Od industrialcev in od obrtnikov pričakujemo, da najdejo naposled toliko moči, da dvignejo tudi svoj glas v hrupa šovinistične hujškarije ter da energično izjavijo vladi in svojim zastopnikom: Potrebščine življenja so pred vsemi drugimi skrbmi. Pričakujemo, da stopijo končno tudi oni v boj proti agrarizmu in za trgovinske pogodbe, proti draginji in za prosti uvoz žita in mesa.

Omejitev fluktuacije v naši organizaciji.

V predzadnji številki našega lista smo razpravljali o vzrokih fluktuacije v naši organizaciji in izrekli mnjenje, da ta prikazen toliko časa ne izgine iz naših vrst, dokler

se naših članov ne privede do tega, da bodo znali ceniti delavsko časopisje, kakor delavski tisk sploh. To dejstvo ostane neizpremenjeno.

Danes pa hočemo poiskati novih potov, po katerih bi se dala fluktuacija omejiti, ozirama znižati v kolikor mogoče nizek minimum. Da je to vprašanje aktualno, nam dokazuje dejstvo, da se z njim bavi ne samo centrala naše organizacije, temveč cela vrsta podružnic in posameznih sodrugov, ki so deloma že pričeli z javno debato o stvari. Gotovo torej smemo pričakovati, da pri prihodnjem občnem zboru »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo« najdemo na predsedniški mizi celo vrsto predlogov, ki bodo morda jako različne vsebine, katerih vseh namen pa bo najti v tem, da se velevažno vprašanje ugodno reši. Umestno je toraj, da tudi mi zavzamemo stališče k stvari ter damo sodrugom prilike, se baviti z vprašanjem oziroma pripraviti gradivo za imenovani občni zbor.

Temeljno stališče organizacije, da je in da ostane v prvi vrsti bojovna, mora ostati brezpogojno nedotaknjeno. Ker nas pa skušnje uče, da človeška družba, toraj tudi železničarji, še dolgo ni na višku razvoja, da toraj idealno stališče naših organizacij le zadostuje zahtevam članov, zato je pač umestno, da skušamo naše organizacije tako spopolnjevati, da imajo že danes nekako privlačno silo za mase.

Gotovo je, da železničarji vejo ceniti velike gmotne uspehe, ki so si jih priborili v teku let potom svoje organizacije in veliko, da tisoče in tisoče jih je, ki vejo, da bi bile vse pridobitve v nevarnosti v trenotku, ko bi organizacija toliko opešala, da bi se upale uprave poseči po izvojevanih pravicah. Vse to pa ne zadostuje, ker je še vedno večina železničarjev izven vsake organizacije, in ker so ravno ti indiferentje glaven vzrok nepovoljnih razmer.

Redno lahko opazujemo, da početkom vsakega gibanja število članov hitro raste in takoj po končanem boju ravno tako pada, to pa zato, ker so člani mnjenja, da organizacije v trenotku več ne potrebujejo, ker so stavljene zahteve itak že realizirane. Vsi poskusi, dokazati takim ljudem škodljivost njih početja, so v največ slučajih brezuspešni in je to tudi vzrok, da uprave skoro nikoli ne izvedejo vseh že dovoljenih koncesij.

Ker toraj vemo, da ljudje zdravim argumentom niso tako dristopni, kakor bi bilo v njih lastno korist, zato je pač naloga organizacije, poiskati sredstev, ki se sicer ne strinjajo s temeljnim stališčem strokovne organizacije, ki so pa sredstvo, potom katerega se po ovinkih doseže ravno tisti cilj, ki bi se ga seveda veliko prej lahko direktno doseglo.

Ob strani duševne izobrazbe in priprave za rešitev proletarijata iz kapitalističnih spon, koraka vzajemna humaniteta, ki je pravzaprav na tem mestu deplacirana, ki pa vzlic svojega neumestnega stališča neposredno pospešuje to, kar bi se brez nje še veliko težje doseglo, namreč ona ima v največ slučajih tisto privlačno moč, ki dovede brezbrizneža v vrste organizacije, kjer je še-le mogoča vzgaja v smislu proletarske osvoboditve. Vsak posameznik je gotovo že imel priliko občudovati težavno delo agitatorja, kadar se trudi pridobiti novega člana. Brezmejna potrpežljivost, temeljita izobrazba in občudovanja vredna govorniška moč, vse to moč sodelovati pri tem težavnem poslu in končni efekt je enak ničli, kadar se pojavi vprašanje: Kaj dobim in kake ugodnosti imam za moje vplačujoče doneske? Če agitator ne more reči: Naša organizacija ti daje prav varstvo, časopis, smrtno in bolniško podporo, potovalno podporo i. t. d., i. t. d.

S tem odgovorom je že zapustil temeljno stališče organizacije in se podal na pomožno pot taiste in ta je neobhodno potrebna.

Prav gotovo je, da agitator s samimi temeljnimi načeli ne oravi v največ slučajih nič; zato je popolnoma umevno, da se

strokovne organizacije v obče poslužujejo pomožnih sredstev, kakor smo že prej omenili. Dejstvo, da si danes delavstvo v kritičnih momentih vzajemno pomaga, ne izključuje resnice, da bo prejalislej družba morala prevzeti naloge, katere danes opravljajo strokovne organizacije. O tem ni dvomiti. Da pa čimprej pridemo do cilja, je potrebno, da pridobivamo članov potom teh, sicer družabnih nalog, in jih pridobljene poučujemo in pripravljamo za bodoče naloge.

Železničarska organizacija ima v tem oziru popolnoma separatistično stališče in težko ji je najti privlačilne moči potom pomožnih sredstev še radi tega, ker so potrebe med posameznimi kategorijami jako različne in je toraj težko najti sredstvo, ki bi imelo za vse kategorije enako vrednost. Vpeljati potno podporo, bi bila nesmisel, ker železničar, tudi nenastavljenec, ne pride do tega, iskati si službe od kraja do kraja, kakor drugi delavci. Brezposelna podpora ravno tako ne pride v poštev, ker eventualno odpuščen delavec mora pač s tem računati, da bo moral iskati službe in kruha v kaki drugi stroki in je le v redkih slučajih v stanu, stopiti v službo kakega drugega železniškega podjetja, brez da ta podpora pri nastavljenicah sploh popolnoma odpade. Že to torej onemogoči enake beneficije za vse člane. Ravno tako je z bolniško podporo, ki bi na vsak način enostransko vplivala med nastavljenici in nenastavljenimi uslužbenci. Kakor omenjene podpore, tako je še cela vrsta ugodnosti, ki jih uživajo razne strokovne organizacije, ki pa absolutno ne bi dosegle željenega uspeha pri železničarski organizaciji. Ravno razlika med posameznimi kategorijami je ona okolnost, ki otežkočuje najti sredstev, ki bi imela za vse enako privlačno silo. Edino, kar bi prišlo eventualno v poštev, bi poleg današnjih ugodnosti bila smrtna odpravnina, ki bi imela za vse člane enak pomen in ki bi edina bila v stanu znižati ako ne skoro popolnoma odpraviti fluktuacijo. Rešila bi se stvar morda najugodnejše na sledeči način.

Vpisnina naj bi se povišala od 50 vin. na 2 kroni, presegajoči znesek 1 kr. 50 vin. naj bi pa tvoril temeljni sklad smrtno odpravniskega sklada. One osebe, ki so že člani organizacije, naj bi vplačali 1 kr. 50 vin. kot posebno vstopnino, za ta novo uvedeni sklad. Mesečnina naj bi se povišala na 2 kroni pa naj bi se presegajoči znesek 80 vinarjev oddal smrtno odpravniskemu skladu. S tako pridobljenimi sredstvi bi bilo kaj lahko uvesti smrtno odpravnino, tako, da bi član v normalnih razmerah gotovo ne zamenjal svojih dolžnosti temveč bi plačaval redno svoje doneske, v zavesti, da v nasprotjem slučaju zgubi vse pravice, toraj tudi pravico do smrtno odpravnine.

Smrtno odpravnino bi bilo vpeljati le za člane, ne pa tudi za njih žene in sicer iz enostavnega razloga, ker bi se v tem slučaju brigale žene bolj za organizacijo, nego se brigajo sedaj in bi se pokojnikovim zaostalim lahko izplačalo tem večjo svoto. Smrtna odpravnina naj bi se razdelila v 4 razrede in sicer po letih. Po umrlem članu, ki je n. pr. pet let v organizaciji, naj bi njegovi zaostali imeli pravico na plačilo 250 kron, po onem ki je 10 let član organizacije, 500 kron, kdor je pa 15 let član, naj bi dobil 750 kron in od 20 letnega članstva naprej 1000 kron. Seveda te številke niso neizpremenljive, temveč naj služijo le v priliko. Za definitivno ureditev stvari bi bilo seveda potrebno zavarovalno-tehničnih proračunov. Gotovo pa je, da je to edino sredstvo, ki bi pravičnim potom omogočilo vsem članom enakovredno ugodnost in bi imelo privlačno silo različnih podpor, ki so upeljane pri drugih strokovnih organizacijah.

S tem, da stopamo z ravnokar izraženim mnjenjem pred naše sodruge, ne mislimo, da je predlagano sredstvo tudi edino zveličavno. Mnjenja smo pa, da s tem dajemo našim sodrugom priliko, o stvari debatirati in prepričani smo, da bo

na podlagi pridobljenih izkušenj lahko mo- goče stopiti pred občni zbor s takimi pred- logi, ki se dajo realizirati. Vsi imamo inte- resa na tem, da naša organizacija procvita in se med našimi tovariši širi kar najbolj. Zato pa je tudi potrebno, da iščemo in naj- demo pripomočkov, ki nas bodo pri težav- nem delu podpirali. Povdarjamo seveda po- novno, da s tem predlogom ne mislimo kršiti temeljnih zakonov moderne proletarske strokovne organizacije, temveč da smatramo predlagano za pomoč na potu proti skup- nemu cilju osvoboditve človeške družbe iz današnjih nenaravnih razmer.

Jos. Petrič.

Socijalna beda in de- lavski boji.

III.

Kriminalna statistika nam kaže jasno gospodarske razmere držav in še posebno Avstrije, kjer je sestavljen še vedno ka- zenski zakon na podlagi onih razmer prvih let pretečenega stoletja, v katerih se je rodil. Pritisk provzroča protipritisk, in po prvem se določa tudi smer in moč drugega.

Od leta 1874 pa do leta 1889 je bilo 7.687.988 oseb kazensko obsojenih in sicer v petletjih:

1874/78.	1.831.663,	povprečno na leto	366.333;
1879/83.	2.408.898,	"	481.780;
1884/88.	2.871.261,	"	574.252;
1889.	576.166.	"	

Število obsojenih je torej naraslo od leta 1874 do 1889 za 86,7 odstotkov, pre- bivalstvo se je pa v tem času pomnožilo za 13,5 odstotkov. Seveda se je število kaznivih dejanj potem novih postav vzvi- šalo — skupaj na 10 — in na podlagi teh je bilo obsojenih leta 1889 158.214 oseb. Brez teh se je število kaznjencev pomno- žilo še za 35,4 odstotkov torej za trikrat toliko, nego je naraslo število prebivalstva. Prej kakor tudi se danes se zatrjuje, da je vzrok kršenja zakonov neizobrazba ljud- stva. Ne glede na to, da je v največjih slu- čajih neizobrazba posledica revščine, ker morejo reveži svoje otroke že v zgodnji mladosti oddati v službo in v tovarne, da kaj zaslužijo in kmalu porabijo ono malo pisanja in čitanja, kar so se naučili. Sta- tistika vendar dokazuje, da ni naša šolska izobrazba taka, ki bi jamčila, da pade število zločinov. Število analfabetov se je od leta 1880 do 1889 skrčilo od 50 na 40 odstotkov. To torej ni glavni vzrok, da narašča število obsodb, pač bi se smatralo bedo, provzročiteljem tega pojava, ker ta prodira vedno v širše kroge. Ona sili člo- veka posredno in neposredno, da krši za- kone. Normalen človek, živeč v razmerah ki zadoščajo njegovim telesnim potrebam, navadno ni za punt, ne moti javnega miru, se varuje sprejemati daril za svoje službene posle, ne ponareja vrednostnih papirjev in denarja, tudi ne more svojih otrok, ne krade in ne poverja, kakor tudi ne ropa in ne goljufa; tudi ne bo tako nepremišljen, da bi se javno pregrešil proti zakonu, ki prepoveduje žalitev veličanstva, kar pa večkrat narede v bedi živeči ljudje. V letih od 1831 do 1889 je bilo radi zločina, tat- vine, poneverjenj in goljufije obsojenih 63 odstotkov, zaradi prestopka proti varnosti tuje lasti pa v ravno tem času le 31,6 od- stotkov vseh obsojenih. S temi je torej do- kazano, da je ta relativno nizka številka posledica nove postave proti postopacem od konca leta 1889 po kateri je bilo 459.702 oseb obsojenih. 75 od 100 je takih zločincev, ki so se večkrat pregrešili proti varnosti tuje lasti in dobičkaželjnosti.

Po tej priliki ne smemo pozabiti na neki ministerjalni odlok iz leta 1873. Vsem onim zločincem, ki so v teku prvih deset let ponovno kaznovani radi dobička- željnosti, se za kazni v prvi polovici ka- zenske dobe odtrga polovica plačila, ki so

ga zaslužili v kaznilnici s svojim delom, to se pravi, ker je obsojenec najbrže iz bede postal zločinec, zato se ga mora ka- znovati še posebno, pa dobi, kadar je dostal svojo kazni, še manj svojega zaslužka na roko in je torej takoj primoran krasti. Med onimi, ki so bili obsojeni radi zločina, je bilo v letih

	1885	1887	1889
revnih	88,8	89,8	90,5
z lastnim premoženjem	10,8	9,8	9,1
premožnih	0,3	0,4	0,4

Se višje je pa število revežev po od- stotkih, če se vpoštevajo samo one, ki so bili kaznovani le zaradi tatvine; isto znaša namreč 95. Tovarniški delavci, dni- narji, posli in pomočniki so oni ki priha- jajo v prvi vrsti v poštev. Ta vedno po- navljajoči se pojav je posledica negotovih dohodninskih razmer: tako imamo n. pr. od leta 1880 do 1889 — 69 odstotkov radi tatvine obsojenih, ki se rekrutirajo iz vrst pomožnih delavcev. Beda, v kateri so živeli, je bila razvidna pri njih vsprejemu in se je kazala v slabih zdravstvenih raz- merah. V letih od 1885 do 1889 jih je bilo od 100 vsprejetih 73, 68, 66, 67 zdravih. Žalosten je tudi pojav, da je vedno več zločincev iz vrst mladine in žensk. Leta 1874 je bilo od 100 obsojenih 18, leta 1889 ze 22 mladih, leta 1874 je bilo 333 otrok od 11. do 14. leta obsojenih; leta 1889 pa že 614 največ njih radi tat- vine. Strogost, s katero se tatvina kaznuje — druga malenkostna tatvina je že zlo- čin — je značilna in nam kaže, da je denar bog, tatvina pa bogokletstvo.

Največ zločinov je posledica zločinov, ki jih je napravila družba nad zločincem, ker mu ni dala potrebnih sredstev, da se preživi. Moderna država pozna samo po- trebo sama sebe vzdrževati; kako se godi posamezniku v tej državi, zato se pa ne briga. Ne čuti odgovornosti, če posameznik vsled gladi umre. To je umevno, če vemo, da še nikoli ni kak minister ali vladar umrl vsled nezadostne hrane. Če bi se tak slučaj samo enkrat dogodil, ali da bi bila vsaj možnost dana, da se dogodi, potem bi imeli že davno zakonodajnim potom zajam- čeno eksistenco. Naravnost vnebovpijoče je pa kaznovanje otrok in nesmiselno je pošiljati 14-letne otroke na visoke šole zlo- činov, kajti temu se že protivijo temeljni pojmi vzgoje. Pričakovati od 14-letnega otroka, ki navadno do svoje kazni ni imel zadostne vzgoje, da bi spoštoval zakon, ki jih je spoznal šele v kaznilnici, je pač nesmiselno.

(Dalje prihodnjic.)

Dopisi.

Južno-železniška delavnica v Ljubljani je vse preje, nego modern zavod, ki naj bi služil privatnim podjetnikom v izgled. V tej de- lavnici vladajo naravnost barbarične raz- mere in le vprašanje časa je, kdaj se bo de- lavstvu zdelo dovolj, da napravi konec kroničnemu neredu, ki tu vlada. V teku enega leta je nastopil tukaj pred par dnevi, tretji poslovođa svojo službo. Prav radovedni smo, koliko časa bo imel potrpljenje z ne- slanimi burkami, ki se pojavljajo v tej de- lavnici. Akorden sistem, ki je seveda že vsakem poštenem podjetju odpravljen, bi bil tu naravnost dobrot, kajti priganjači so tu hujši nego pri vsakem akordu. Posebnih zaslug bi si rad pridobil inženir (?) Jurmann, ki smatra delavca za stroj, katerega se lahko nažene do skrajnosti. Ta mož ima pa še posebnost, da delavcu nikoli v obraz ne pové, če ni z njegovim delom zadovoljen, temveč dotičnika očrni pri kurilniškem vodji. Ta pa tudi ni toliko mož, da bi stvar preiskal, temveč nemo sluša in samovoljno postopa. Da pri takih razmerah ne more biti govora o prepotrebem redu, si lahko vsak posameznik misli.

Vsega obsojanja je pa vredno, da vsled vladajočih razmer trpé, v prvi vrsti delavci.

To občutijo toliko bolj, ker so vendar vsto- pili v železniško službo z namenom, osigu- rati si bodočnost in potom svojih zmožnosti pridobiti službo, po kateri streme. Tako je v veljavi določba, da mora ključavničar, ki je namenjen za službo na stroju, delati skozi dve leti v delavnici, potem pa se ima prideliti omenjeni službi. Večina ključavni- čarjev vstopi v železniško službo izključno le radi tega, da po preteku omenjenih dveh let, vstopijo v strojno službo, kajti drugače bi imeli pri vsakem privatnem podjetju bolje, nego na železnici. Gospod Bitter pa to določbo razlaga popolnoma po svoje in dodeli strojni službi le tiste, katere on sam izbere, brez ozira na predpise. Da je to v škodo posameznikov, ki izgubljajo na ta način mlada leta, je umljivo in da pri ta- kih razmerah zgubi posameznik veselje do vsake službe, ni dvomiti. Da služba in pod- jetje v takih razmerah trpi, se lahko opaža na vseh koncih in krajih; tega pa ne vi- dijo tisti, ki imajo nalogo čuvati interese družbe »nach bestem Wissen und Gewissen«. Seveda je tudi delavstvo samo krivo takih razmer, ker ni solidarno in ker vedno pri- čakuje pomoči iz nekih višjih neznanih sfer. Na delo toraj! Brigajte se v prvi vrsti sami za svoje razmere in kaj lahko se bo uvedel tudi v tej delavnici red, ki bo odgovarjal vašim potrebam in zahtevam.

Herpelje in gosp. Handler. »Sedaj pa na- lašč ne grem s Herpelj, zato ker me je Za- lokarca tožila. Sem bil že pripravljen iti proč, pa sem se prav radi tega premislil«.

Tako modruje zadnje čase herpeljski gosp. načelnik. Čuje se pa od druge strani, da se je ravnateljstvo baje tudi že naveli- čalo poslušati vedne pritožbe proti njemu. Pravijo, da ga hoče ono samo od bližine opazovati in se prepričati, če je ta njihov uradnik res tak človek, kakor ga mi opisu- jemo ter ga v to svrhu poklicati v »tinten- burg«. Seveda ne moremo glede tega prav- nič gotovega reči, in se Herpeljem za sedaj še ni treba pripravljati na sloves, dasi mo- rejo biti uverjeni, da bodo čimprej imeli priliko, izkazati mu zadnjikrat svojo »na- klonjenost«.

Mi smo ga hoteli za nekaj časa pustiti v miru in mu osladiti vsaj zadnje urice življenja na lepi herpeljski postaji, kjer znajo železniški uslužbenci delati tako ukusne klobase in kamor ljubljanci pošiljajo tako lepe rejene race. Hoteli smo mu privoščiti, da se jih najé vsaj še enkrat v miru. Toda, ker nas izziva, smo prisiljeni tudi reagirati. Posebno pa še ne moremo molčati, ker nas izziva z lažmi. Menda so mu že prav vsa sredstva potekla, s katerimi bi še robantil po Herpeljah in je v tej stiski začel z lažmi.

Pred nekaj časa je bil urednik našega lista, železničarski tajnik sođr. Josip Kopač vsled ovadbe g. Handlerja radi zanemarjenja pažnje pri našem glasilu, obsojen na 8 dnij zapora. Proti tej, v vsakem pogledu nezako- niti razsodbi je sođr. Kopač vložil vsklic in se je pri c. kr. deželni sodnji v Trstu dne 29. sept. t. l. vršila razprava. Vsklična sod- nija je dopustila zaslišanje prič, ki jih je prva sodnija kar a limine odklonila, in se je zaslišanje istih že odredilo. Te priče bodo seveda potrdile, da je sođr. Ko- pač kot urednik našega glasila pri inseri- ranja onega famoznega članka o klobasah, pečenki, o načelniku z gosli v cestnem jarku i. t. d., storil svojo dolžnost. To pa seveda gosp. Handlerja peče, ki je vriskal samega veselja po Herpeljah, da bo sođr. Kopač radi njega osem dnij zaprt. O stvari hočemo prav natančno poročati, kadar konča kazenska pravda. Ker je Handlerjevo prez- godno veselje tako skaljeno in ker si proti sodnji ne more kar nič pomagati, za to je pričel delovati z lažmi, češ da je sođr. Kopač vložil prošnjo na spremenitev kazni zapora na globo, da ima plačati njemu 300 kron stroškov i. t. d. še več sličnih debelih, s katerimi pita one, ki mu hočejo verovati.

Gotovo, da ga peče tudi to, ker ga je tožila soproga tamošnjega placmojstra Zalo- karja radi razžaljenja časti in ker si tudi ne

more pomagati z drugimi sredstvi, nego da taji. Ko smo v jedni zadnjih številki o tem omenili, nismo hoteli pokazati gospoda Handlerja v njegovi popolni nagoti. Danes pa hočemo tudi to povedati, da javnost zvê, kaj vse je ta človek zmožen govoriti. Proti imenovanemu placmojstru Zalokarju se je v postajni pisarni glede njegove soproge izrazil, da vé o njej marsikaj grdega in da tudi ljudje na Herpeljah o njej dosti umazanih stvari vejo povedati, a da njemu, Zalokarju, ne marajo praviti. Konečno tudi dostavi: **Tukaj v uradu je prejšnjemu načelniku Hühbergerju . . . kazala.** Kdo more zameriti gospej Zalokar, če je na tako nesramno obrekovanje vložila proti Handlerju kazensko ovadbo!? . . . Njen mož je pred sodnijo že potrdil pod prisego inkriminirane besede, a ker bi gosp. Handler hotel utajati, da ni teh besed rekel in da ga je sođr. Zalokar le napačno razumel, mu je gospod sodnik podaljšal za nekaj časa prazno upanje na oprostitev in sklenil zaslišati neke priče, ki pa seveda o stvari ne morejo prav ničesar vedeti.

Te nove dogodbe naj Herpeljci blagovolijo vzeti na znanje, da bodo vedeli zakaj se njihov postajenačelnik tako zviija.

Slavno c. kr. železniško ravateljstvo pa obžalujemo, da ima med svojimi uradničimi vrstami tudi gosp. Handlerja.

Sekcija za vzdrževanje proge Ljubljana I. državna železnica. Ta oddelek je dobil letošnje leto novega načelnika, katerega kličejo za Polijak-a. Mož v obče ni napačen in manjka mu le rutine, da postane tak, kakor bi moral biti. Mi tudi pravzaprav nimamo razloga, se z razmerami tega oddelka pečati, ker delavci sami doslej niso čutili jarma, ki ga po nepotrebnem nosijo. Tako n. pr. prav gotovo ni potrebno, da se jih že sedaj pošilja na dopust, češ da je kredit že prekoračen, dočim se je v poletnem času sprejelo v službo vse, kar je hotelo delati in se je poleg tega še robotalo čezurno. To je gotovo nered, ki ga občutijo v prvi vrsti delavci, kajti zaslužka bi jim bilo v zimskem času ravno tako treba, če ne bolj, kakor v poletnem. Tudi glede mezde ni vse tako, kakor bi moralo biti, ker ljudje že ne dobivajo tiste začetne plače, ki je za Ljubljano predpisana; glede povišanja plač pa sploh in mogoče ničesar govoriti, ker je to odvisno izključno le od volje vsegamogočnega. Na progi, kakor na postajah ni niči toliko poskrbljeno za delavce, da bi v slučaju slabega vremena umaknili svoje revne kosti pod streho ali da bi vsaj človeku podobno lahko zaužili svojo skromno skorjico kruha, ki jim mora nadomeščati kosilo, katero morda enkrat v tednu vidijo. Tudi člani provincijskega sklada niso vsi, ki bi po pravilih imeli to pravico. To se jim pa kar meni nič tebi nič odreka, brez vsakega pametnega razloga. Za vse te, in še celo vrsto drugih socialnih potreb, se ne brigajo v prvi vrsti delavci sami in seveda še veliko manj njih načelnik. Slednjemu sicer ničesar ne oporekamo, ker vemo, da ima s svojo »teutsche Sache« preveč opraviti. Vsekakor bi mu pa svetovali, da njegovo sovraštvo do Slovencev nekoliko brzda in če mu »im südlichsten Australien« ne ugaja, da se da premestiti med svoje Teutone, ki bodo morda lažje prenašali njegova izzivanja, kakor »minderwärtige Krainer«.

Delavce bi pa pri tej priliki opozorili, da so si svojega žalostnega položaja sami krivi, kajti vsako tele dobi mesarja, katerega je vredno. Hlapčevska ponižnost navzgor in popolna brezbržnost napram svojim tovarišem, ni vedno najboljša zdravilo za socialno bedo, v kateri tičimo. Če delavci ljubljanske sekcije le nekoliko posnemali svoje tovariše drugih oddelkov, potem bi bil njih položaj gotovo drugačen kakor je. Razni Fortuni, Volanci i t. d. so pač prav dobri ljudje in s. gotovo pošeno trudijo, če v naših vrstah snubijo za N. D. O. Ali prijatelji, to ne postuje! Ko bi in novani sami poznali tendenco N. D. O., potem bi bili gotovo prvi, ki ji offnejo hrbet.

Zal, da je njih razvoj še precej zaostal in vi bodete imeli le škodo, če jim sledite. Volanc n. pr. živi sam kakor delavec pri premoğu, v najžalostnejših razmerah, in uverjeni bodite, da bi sam sebi gotovo najprvo pomagal, če bi si mogel. Fortuni sicer ni treba robotati, ali to ni ne njegova in ne zasluga N. D. O. pač pa se zna prejalislej njegov, danes ugoden položaj, spremeniti in takrat ga ne bo podpirala N. D. O.

Možje na progi, razmišljajte svoj položaj. Poglejte le v svojo bližnjo okolico in prišli bodete do spoznanja, da se vam godi krivica, da se vas izrablja in izkorišča še veliko bolj, nego druge železniške delavce; to pa le zaradi tega, ker ste osamljeni, ker nimate potrebno opore, ker ste izven organizacije. Vaših teženj se ne pozna in se jih noče poznati, ker merodajna gospoda prav dobro vé, da v sedanjem položaju ne morete in ne smete računati na kakršnokoli podporo se strani zavednega proletarijata.

Naša usoda je v vaših rokah in trpeli bodete le toliko časa, dokler bodete sami hoteli. Nedranute se! Odvrzite brezbržnost in zapoditi sleparske preroke N. D. O., kar najdalje od sebe in tudi vam bo zasijalo solnce svobode na nebu naše družbe. Kjer jih je združenih čez 50.000, bo tudi še za vas prostora. V organizacijo toraj, v lastno korist in korist vaših otrok.

Eden, ki vam dobro želi.

Poučljiv izgled za bodočnost.

Najpoštenjši zastopniki železničarskih interesov so, — če bi se smelo njih lastnim trditvam verovati, — narodnjakarji različnih vrst. Seveda nas dejstva čisto nekaj popolnoma družega uče. Tako imamo tudi ravno sedaj lepo priliko opazovati, kakšen »voditelj« delavstva ne sme biti.

Kdo uže ni slišal o diki železniškega uradništva, ki se v najnovejšem času nazivlje »višji revident«, in je po božji milosti in po nemilosti železniškega ministra, uradnik c. kr. drž. žel. Pravi njepov poklic je seveda v popolnoma drugih sferah. Omenimo naj samo vodstvo nemško-nacionalnih železničarjev in državno poslaništvo, v kolikor pride v poštev za osebne koristi.

V državnem zboru so imeli naši sodrugi poslanci priliko, gospodu Kroy-u — to je namreč »edini pravi zastopnik železničarjev« — dokazati, da njegovo delovanje ne odgovarja njegovim širokim ustom, in mož je bil užaljen. Trdil je, da je žrtev svojega političnega poklica ter da je njegovo vodilno mesto v nemško-železničarski organizaciji, zanj naravnost škodljivo. Da pa nekdanji oboževalci tega duševnega velikana spoznajo in da se prepričajo o njegovi nesebičnosti, naj nam bo dovoljeno pokazati kaj je svoj čas pisalo njegovo lastno strankarsko glasilo, »Alldeutsches-Tagblatt« o njem:

Vzrok, da pri A. T. E. leta 1905 ni prišlo do pasivnega odpora, je tičal v mali uradniški pisarni ravno te železnice. Gospod asistent Kroy, anonimni izdajatelj lista »Deutscher Eisenbahner«, kateri je v tistih časih govoril po shodih pod tujim imenom, ker se je bal za svojo službico, ni hotel pasivnega odpora pri lastni železnici pač pa je bujskal na vse mogoče načine v svojem lističu uslužbenca drugih železnice, na tak odpor. Tisti čas je imel še asistent Kroy nado, da mu bo železnica, kot bodočemu državnemu poslancu, poleg dijet izplačevala tudi še plačo. Ker je pa bila družba toliko politično značajna, da tega ni storila in je raje spustila dvomljivo srečo, si vzdrževati državnega poslanca, je morala pri-skočiti na pomoč manj značajna vlada in pomagati asistentu poslancu do družega mesta v Solnogradu, ki je bilo spojeno pomaknjenjem v višji plačilni razred. Konečno si je pa še ta ministerski favorit dovolil smelost, da je trdil na nekem javnem shodu železničarjev, na Dunaju, da je bil

on tisti, ki je provzročil in vodil pasiven odpor. Da, prav radi verujemo, da bi gospod asistent rad ohladil svojo jezico nad A. T. E. Če bi pa sedaj nastal pasiven odpor na železnicah, potem smo prepričani, da ga gotovo ne bo na solnograški lokalni železnici, ker je gospod »Inspektor« milostni kruh gospoda Deschate. *Zaradi tega trdimo, da nemško-nacionalna železničarska organizacija ne bode nič uspešnega dosegla za svoje člane, dokler ima take ljudi v svojem vodstvu kakor je gospod državni poslanec Kroy.*

Leta 1907. je pisal »Alldeutscher Tagblatt« te značilne besede o svojem pristašu, in imel je prav. Sedaj pa laže gospod poslanec, da bi prišel z vladno pomočjo do mastnega mesta v državni službi in da dokazemo njegov pravicoljubni značaj, naj nam bo dovoljeno ponatisniti tozadeven zaupen odlok:

»Pro domo. Na željo c. kr. železniškega ministerstva je bilo v upravni seji avstrijske severo-zapadne in južno-severne nemške zvezne železnice sklenjeno, nadzornika solnograške železniške družbe, gosp. državnega poslanca Otto Kroy-a, prevzeti v službo avstrijske severo-zapadne železnice, kot višjega revidenta, s plačo 3600 kron in stanarino ki mu pritiče. Dovoljenje zato je dal pri seji navyzoči vladini zastopnik v imenu c. kr. železniškega ministerstva.

Evo vam! Sedaj menda vendar ne bodete več dvomili o nesebičnosti narodnjakarskih voditeljev. Takih Kroy-ev imamo tudi po Slovenskem dovolj, ki samo čakajo, da jih nerazsodnost železničarjev pripravi na primerno mesto, iz katerega si poslej uže sami višje pomagajo.

S stvarjo smo se pečali le radi tega, da naši železničarji izpoznajo, zakaj se jim narodna svojat na vsih koncih in krajih tako usiljuje.

Seveda dosednji uspehi niso posebno nadopolni; vsekakor je pa dobro, če ljudje o pravem času zvedo, da se jih hoče izrabljati izključno le v osebne egoistične namene, med tem ko se resno delo za gmotno povzdigo železničarjev mirno prepušča soc. dem. organizaciji in nje članom.

Železničarji! Na Vas je, da odbijete vsak tak poskus s primerno brco, kakor ste to uže večkrat storili.

Spoznavanje alkoholne škodljivosti narašča.

Berolinski »Vorwärts«, ki se, kakor cela vrsta strankinih glasil in sodrugov, dosedaj ni posebno ogreval za protialkoholno gibanje, je objavil v zadnjem času članek iz peresa znanega sodruga Parvus-a, ki je naperjen proti alkoholu. Iz njega bi bilo posneti sledeče:

»Proletarsko alkoholno vprašanje ni vprašanje posameznika, temveč vprašanje mas. Ono je kulturno vprašanje. Vprašanje je, naj li delavske množice svoja skromna sredstva in svoj dragoceni čas zapravljajo, ali naj oboje uporabljajo v duševno izobrazbo, v korist in poduk bodoči generaciji in v pospeševanje svoje organizacije.

Ali naj ne ima delavec družega veselja, nego svojo prosto nedeljo praznovati s pijančevanjem?! Žirjenje sužnja odgovarja užitku sužnja. Helot, ki se je otresel jarma, ni ušel, on se nažré in napije čezmerno. Proletarijat dela za bodočnost, zato mora vsak posameznik gledati na lastno vzgojo. Delavec se mora v prvi vrsti duševno rešiti, če hoče, da se tudi materijelno reši. Iskati mora sredstev, ki ga duševno porišu jejo, ne pa ponižujejo, kakor ga ponižuje alkohol.

Vladajoči so alkohol vedno rabili, da vzdramijo beštijo v množicah. Za časa revolucij se je vojake upijani, da so hladnokrvno morili svoje brate in očete, da se je v njih uničil vsak človeški čut. Ravno alkohol je, ki je boricem za svobodo zadal naj-

težjih ran. Delarca naredi izdajalcem nad samim seboj, kakor nad njegovim razredom. Nasprotno pa propagirajo mase za časa revolucije vedno vzdrževanje od pijače.

Buržoazija zabavlja čez pijano sodrigo, ne želi pa, da bi bilo delavstvo drugačno, kajti če bi ostalo delavstvo nevedno, surovo in brezmiselno, potem bi seveda imeli meščanski politiki lahke čase. Delavstvo pa hoče jasno videti, da lahko zasleduje lastne interese. Zato se mora odreči alkoholu, ki omračuje njegov duh.

Odpovedati se mu morajo pa tudi zaradi tega, ker rabijo svoja sredstva za druge, koristnejše stvari. Rabijo jih za organizacijo, za strokovne zveze in za socijalno demokracijo. Kako težko se odloči delavec rplacirati doneske svoji organizaciji in kako lahko izdaja veliko večje svote za alkohol!

Gotovo je, da vsak vinar manjka delavcu; zauživanje alkohola mu ni v korist pač pa mu je v zgubo in preročilo hiranje na duši in na telesu. Če bi imele delavske organizacije tiste svote na razpolago, ki jih delavstvo izda za alkohol, bi imele velikanško moč v svojih rokah. Nimajo jih, da še več, stekajo se večinoma v državnem mošnjičku.

Zauživanje alkohola, bodisi v kakršnokoli podobi, je davek. Mesto da bi delavci podpirali svoje lastne organizacije, podpirajo nasprotnika v podobi kapitalistične države, ki jih v zahvalo izkorišča in tlači ob tla, kjer le more. Boré se proti militarizmu in mu v ravno tistem trenutku mečejo sredstev v žrelo, potem zauživanja alkohola, vzlic temu, da jih nobeden v to ne sili in tudi zato nimajo ni najmanjše potrebe.

Mi se ne nastopamo samo zato proti brezmernemu pijančevanju, temveč zahtevamo, da se delavstvo odpove popolnoma alkoholu, v vsaki obliki, kar bo seveda izključno le delavstvu v prid. In ta zahteva je opravičena, kajti le tisti ne bo prišel v skušnjave, ki sploh z alkoholom ne pride v dotiko, med tem ko ima takozvani »zmeren pivec« najlepšo priliko, da porabi vse dobre nasvete, seveda zopet le sebi v škodo. Alkohol ni živilo, ki je za življenje neobhodno potrebno. Piti alkohol je razvada, katere se človek prav lahko odvadi, če spozna njegovo škodljivost. Kakor se delavec v mestu privadi kulturnim običajem, tako se mora naučiti potom svojih organizacij, odpovedati se alkoholu, tako, da ni samo čedno oblečen, temveč, da postane misleč človek, ki pozna svoj življenski smoter in naloge svojega razreda. Gotovo je to lažje storiti, nego odreči marsičemu drugemu, n. pr. želji, kupiti si novo obleko itd. Še lažje je pa mladino odvrčati od alkohola. Če pije alkohol, potem posnema samo odrasle in nima prav nobene potrebe, da bi vživala pivo, vino ali žganje.

Če bi se delavstvo v obče odtegnilo pijači, bi to naravnost čudežno uplivalo na mladino, kajti, če bo nastopila strokovna organizacija in socijalna demokracija, na mesto gostiln, potem se bo veliko lažje pridobilo tudi ženo toli za strokovno, kakor za politično organizacijo.

To je vprašanje alkohola s proletarskega stališča.

Tako mnenje upliva dobrohotno, če se vpoštevata, da se je dosedaj propagirala le »zmernost«.

Potrebe za uživanje alkohola ni; dobičkanostna stvar tudi ni, ne za posameznika, še manj za celokupni razred, pač pa je ravno alkohol vzrok, da ne dosežemo tako hitro tistega cilja, po katerem stremimo. Neizprosni boj toraj alkoholuu, uničevalcu zdrave pameti!

~~~~~  
**Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.**  
 ~~~~~

Provizijski sklad za delavce južne železnice.

Pri zadnjem gibanju 1. 1907 se je med drugim zahtevalo uvedenje provizijskega sklada za delavce južne železnice.

Ob enem je organizacija predložila generalnemu ravnateljstvu tožadevni načrt pravil s prošnjo za uvedenje pravil provizijskega sklada v smislu tega načrta.

Z okrožnico 385 A, veljavno od 1. oktobra 1907, je dala južno-železniška uprava zagotovilo, da uvede provizijski sklad najdalje do 1. januarja 1910.

Izvajevanje to zagotovilo je predložila generalna uprava južne železnice od nje izdelan načrt pravil upravnemu svetu v odobrenje, ki ga je na svoji seji dne 21. oktobra 1907 tudi odobril. V smislu tega odobrenega načrta bodo sestavljena pravila za provizijski sklad, ki bode uveljavljen s 1. januarjem 1910.

Kolikor nam je nemerodajnim potom znano, vsebujejo ta pravila določbe, s katerimi se nikakor ne moremo strinjati. Opozarjamo torej že danes, da bomo v slučaju uresničenja nemerodajnih vesti proti temu odločno nastopali. Stremili bomo za tem, da spoznamo vsebino pravil za provizijski sklad, o čemer Vam hočemo še natančneje poročati.

Razdelitev službenih oblek pri južni železnici.

Južno-železniška uprava je izdala sledečo okrožnico:

Podelitev kratkih kožuhov premikačem in premikaškimi delavcem. Štev. 32084/VI. 463.

Vsem avstrijskim postajam južne železnice s postranskimi progami vred.

Z dovoljenjem generalnega ravnatelja smo se odločili, da podelimo premikačem, ki so na sistemiziranih mestih, razun jim že dosedaj pripadajočih oblek, še kratke kožuhe, s vporabno dobo štirih let.

O tem je obvestiti vse dotične uslužbence.

Naročila na kožuhe imajo dotične postaje predložiti najdalje do 1. novembra t. l. katere imajo obratni inšpektorati zbirati, pregledati in poslati ravnateljstvu.

Prejemne knjižice za službeno obleko je na primernem mestu popraviti oziroma spopolniti.

Pri tej priliki opozarjamo, da je pri premembah stalnega premikaškega osebja oddati obleko odhajajočega delavca vedno le njegovemu namestniku, razun če bi radi različne velikosti dotičnikov to ne bi bilo umestno.

V tem slučaju je oddati dotično obleko s fakturo F 48 dunajskemu skladišču in ob enem naročiti potrebno novo obleko. Temu naročilu je priložiti bel naročilni list.

O vsaki oddaji službene obleke med omenjenimi uslužbenci je vedno nam poročati.

Začasno pri premikaški službi vporabljeni uslužbenci ne morejo tudi sedaj zahtevati službene obleke.

Dunaj, dne 10. oktobra 1900.

Za prometno ravnateljstvo:

Albert, I. r.

Podraženi vozni tarifi na držav. železnicah.

Uradni list za železnice in plovitbo vsebuje razglas, po katerem se povišajo osebni tarifi na državnih železnicah s 1. januarjem 1910. Ob enem so uvrščeni tudi novi tarifi za blago, tako, da se s 1. januarjem podraži voznina za osebe in za blago in sicer precej izdatno.

Tukaj objavljamo svote za podraženo voznjo pri osebnih in mešanih vlakih.

Plačati bo za 1 kilometer III razreda z davkom vred, v daljini od 1. do 100 kilo-

metrov 3.5 vin., od 401 do 600 kilometrov za vsaki kilometer čez 400 3 vin., čez 600 kilometrov za vsaki kilometer, 2 vin., če se pa uporablja brzovlake, je vsakem kilometru dodatni še 1.12 vin.

Vozne cene se bodo v bodoče do 50 kilometrov kilometersko in za večjo daljavo mirijametersko proračunale in sicer zaradi ugodnosti pri voznjah po noči. Kakor je prav lahko iz tega posneti, se merodajni krogi trudijo na vse načine, da otežkočujejo promet kar najboljše. Da v takih razmerah ni pričakovati razvoja domače industrije, je pač vsakemu umevno, razun tistim, ki bi bili v prvi vrsti zato poklicani. Bienenrth-Wrbova vlada je pač pri vsaki priliki na svojem mestu in že davno zrela, da se jo upokoji za nje obče škodljivo delovanje.

DOMAČE VESTI

Češka zemska jednota in progni mojster Jože Škerjanc. Predsednik in podpredsednik tržaške krumiske zadruge N. D. O. sta zginila iz pozorišča. G. Dr. Mandič je rekel, da ne more več naprej, ker se ne mara le preveč zameriti tržaškemu slovenskim trgovcem in je odložil predsedniško mesto, podpredsednik tribun Jaklič je pa deloma sam demisioniral, deloma so ga pa „vrgli ven“, na znanem ajdovskem shodu, ki je čitateljem gotovo še v spominu. G. Dr. Mandič le še začasno in samo formalno reprezentira krumirje, Jaklič pa menda pokoro dela. O N. D. O. je res že prav malo slišati; ker polagoma zginja, jej je bilo treba odpreti vratca, skozi katera se zmuzne neopažena v „češko zemsko jednoto“, ki jo je pozvala, da jo reši prežalostnega konca. In v tej fazi „razvoja“ N. D. O. opazamo na pozorišču dve osebi, ki hočeta baje postati naslednikom propagatarjev slovenske krumirske družbe. Jeden teh je urednik g. Vinko Škof, a drugi progni mojster Jože Škerjanc. Z gospodom Škofom se hočemo pečati posebej; za danes menimo le gosp. Škerjancu dati nasvet, kaj mu je kot „Gesimumslumpu“ storiti, da se obvaruje kake strašanske blamaže. Narodni šovinizem ga je vse svoje socialnodemokratsko „prepričanje“ vrgel v koš in da ga po onem, kar mu je bilo najsvetejše po proletarski vzajemnosti. Da, mož je imel toliko zaupanja mej sodrugi, da so ga volili v svojo krepko inštitucijo, v personalno komisijo. S prestopom v nacionalni tabor pa je gosp. Škerjanc pozabil popolnoma na samega sebe, pozabil na spoštovanje napram samemu sebi. Pokazal je v zadnjem času, da je jednak vsem „Gesimumslumpom“ in brez vsakega značaja. Dal se je voliti za podpredsednika v podružnici češke zemske jednote, a nima toliko ponosa, toliko časti v sebi, da bi odločil mesto v personalni komisiji, ki nam jo je podelilo soc. dem. delavstvo. O Škerjancu pač nismo nikdar mislili, da mu je mogoče postopati tako podlo in smo ga vsled tega pustili tudi v miru. Bili smo pač mnenja, da odloči zaupljivo mesto, podeljeno mu po njegovih sedanjih najhujših nasprotnikih. Toda mož se je pokazal, da je brez vsakega sramu.

Kaj menda misli, da bo kot član personalne komisije res sedel v družbi svojih tovarišev izvoljenih od soc. dem. železničarjev. Kaj morda pričakuje nezaupnice od vseh onih, ki so ga izvolili ali pa čaka, da ga osmešijo člani personalne komisije sami, ki bodo gotovo vsi izjavili, z „gesimumslumpi“ absolutno ne sodelujejo. Menimo, da ta migljaj mojstru Škerjancu zadostuje, in se odpove ravici, sedeti mej značajnimi možmi ter služiti podlo službo pri onih, ki zatirajo koristi železničarskega proletarijata.

N. D. O. v tržaškem „Narodnem domu“ se ljudje med seboj kregajo. Naj pa „Edinost“ še stokrat napiše, da ni res. „Edinost“ ima prav, kadar trdi, da ni res, da bi bilo med dr. Mandičem in političkim društvom „Edinost“ kakšno nesporazumljenje. Mi smo prepričani, da se Mandič celo dobro počuti

v družbi svojih političnih stricov in kumov. Toda nespornost je med delavci in pol. društvom „Edinost“ in poslednje sili Mandiča, da ostane na predsedniškem stolčku N. D. O. samo zato, da ohrani vez med N. D. O. in pol. društvom „Edinost“. To je resnica. Stvar je enostavno sledeča: Delavci (narodni) postajajo vsak dan bolj pametni in začeli so razumovati, da je politika, ki jo vodi narodna gospoda protidelavska in so to svoje mnenje javno povedali. Dali so vedeti narodni gospodi, da hočejo ostati v hiši kot enakopravni člani družine in odločevati sami o svoji usodi. To ni bilo narodni gospodi prav. Mandič se je zarekel in je dal prav delavcem, pa je takoj spoznal, da ni nagnen k delavcem in čutil je zadrego, v katero bi bil brezdvomno prišel, ako bi bili delavci prišli od besed do dejanja in zahtevali tudi od njega dejani. Ko je to premislil, se je ustrašil in je rekel, da ne sprejme več predsedništva N. D. O. Narodna gospoda se je zato zelo prestrašila in je začela objavljati v raznih listih notice, da se je Mandič sprl s pol. društvom „Edinost“ zaradi N. D. O. zaradi konsumnih zadrug itd. Delavci so temu verjeli. Bili so takoj prepričani, da imajo Mandiča za seboj in so ga hoteli zaradi tega imeti še nadalje za svojega predsednika. Politično društvo „Edinost“ je zmagalo. Saj je vsemu Trstu znano, da bi bil dr. Rybarž odstopil od okoličanskega mandata, ako ne bi bil Mandič sprejel predsedništva N. D. O. Mandič je tedaj zopet privezal delavce narodni gospodi. Toda upati je, da bodo delavci kmalu razumeli, da so bili vjeti na limanice, da Mandič faktično ni na njihovi strani, marveč da je le nit, s katero so jih narodni gospodje privezali k sebi in jim zamašili usta. Ko bodo delavci še to zvedeli, bo konec N. D. O. Nas vsa komedija sicer malo zanima, toda našim čitateljem smo jo hoteli pojasniti.

Državnožborske nadomestne volitve v Trstu. Pri večerajsnjih nadomestnih državnožborskih volitvah v III. volilnem okraju, je bil izvoljen italjanski nacionalc Pitacco z 2798 glasovi. Zgube tega mandata za soc. demokratično stranko je kriv prejšnji poslanec Pagnini, ki je začel uganjati nacionalno politiko, zvlekel seboj nekaj pristašev in tako razcepil soc. dem. delavstvo v Trstu. Tudi on sam je zopet kandidiral in 333 splošnih nezadovoljnih mu je dalo svoje glasove. Socialistični kandidat Nicolao je dobil 1667 glasov, slovenski nacionalni Dr. Slavik 644 in Dr. Depangher 69.

Konfiskacija. Zadnja številka našega lista je bila zaplenjena. Radsodbo prinašamo na prvem mestu in si vsakdo lahko pogleda sam, kaj je tržaški gospod pravdnik smatral za tako nevarno, da naši železnikarji ne smejo zvedeti. Seveda, klerikalizem se jako varuje, da današnji svet ne bi zvedel razlike, mej onimi nauki ki jih je Kristus učil in pa mej današnjimi pokvarjenimi. In to prepričati mora pomagati tudi državni pravdnik, ker spoznavati resnico, je nevarno za vero, za državo, za javno varnost itd.

To pa, kar je zadnje čase ljubljanski knezoškof gosp. Jeglič pisal pa seveda ni za nikogar nevarno, dasiravno se vsa Avstrija zgraža nad tem skandalom. Kristus je rekel: kdor pohujša jednega mojih malih bi bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen za vrat in bi se potopil v globočino morja. Če bi bili kaj takega mi pisali bi stali danes že pred sodnijo. Toda kaj hočete: škof je škof, vi ste pa samo železnikarji.

Rdečo nedeljo bomo praznovali zopet dne 5 decembra t. l. Centrali naše železn. organizacije se zdi potrebno, razviti na ta dan intenzivno agitacijo mej železnikarji po vsej Avstriji. Povedati se mora še enkrat onim mlačnežem, ki se sploh ne brigajo za organizacijo, kaj je organizacija in podučiti one, ki tavajo zaslepnjeni in za takoznanimi narodnimi delavskimi voditelji, da so to pravi sleparji delavstva sploh in železnikarjev in pa so njihove organizacije kovačnice, kjer kujejo oni sami ostro orožje proti samim sebi.

Odbore posameznih skupin pozivljamo, da se že sedaj pripravljajo na ta dan. Ker bode prihodnja številka našega lista imela tudi tozadevno agitacijsko vsebino, naj se odbori obrnejo takoj na tajništvo v Trstu ter naznanijo, koliko iztisov lista približno potrebujejo.

Konferenca

organiziranih strojevodij in kurjačev c. kr. državnih železnic, c. kr. severne železnice, državnoželezniške družbe, avstrijske severno-zapadne železnice, južnoseverne nemške zvezne železnice in česke sev. železnice.

(Dálje.)

Železniška uprava pravi, da je premija odškodnina, onemu strojevodji, ki zna dobro manipulirati z lokomotivo, ki skrbno nadzoruje svojega kurjača pri kurjavi, in ki sploh zna strojeveno osobje tako vzgojiti, da varčno postopa pri vporabi premoga.

Taka trditve železniške uprave pa ne odgovarja resnici. Če bi bilo to res, da premija odvisi od osebne spretnosti posameznega strojevodje, tedaj bi najspodobnejši strojevodje morali zaslužiti tudi največje premije. Ravno to se pa ne dogaja. Sploh je pa težko ali celo nemogoče določiti, kedo izmed strojevodij je najspodobnejši. Na kvalifikacije se pri tem nikakor ne moremo zanašati. Toda recimo, da je res strojevodjeva spretnost merodajna za visokost premije. Tedaj bi pa moral eden in isti strojevodja na enem in istem stroju, ob enem in istem urnem uspehu in v enem in istem turnusu tudi zaslužiti vsaj približno vsaki mesec jednako premijo. Tudi tega ne najdemo v naših oficijelnih premijskih listah.

Tu je govornik prečital premije nekaterih svojih kolegov, pri katerih so se iste tekom 12 mesecev razlikovale od 120 do 20 kron in to pri enem in istem strojevodji.

To nam jasno dokazuje, da mera za visokost premije ni odvisna od spretnosti in sposobnosti posameznih strojevodij ali kurjačev. Saj vendar pridnost istih ne more biti toliko različna v posameznih mesecih, da bi visokost premije padla, kakor smo ravno omenili, od 120 K na 20 K. Vzrok tem velikim diferencam je tedaj pač iskati kje drugje nego v sposobnosti in spretnosti strojevnega osobja.

Današnja forma premogovne premije je marsikaterega strojevodjo zavedla tudi v skušnjavo, da je z njo sleparil. To pa seveda ne toliko iz dobičkaželjnosti nego veliko bolj iz častihlepnosti. Pred svojimi predstojniki figurira kot najspodobnejši strojevnik oni, ki prisluži največjo premijo. Da to igra pri kvalifikacijah jako veliko vlogo je umevno samo ob sebi in dotičnik to prav dobro občuti pri klasifikaciji in pa pri izvanrednem opisu njegovih službenih lastnosti. Imamo pa slučaje, v katerih so ravno ti izvanredno kvalificirani strojevodje bili, disciplinirani radi sleparijo pri uporabi premoga. Da pa kdo ne poreče, da hočemo obdolževati kar pavšalno, naj dokazuje fakt, da je bilo v nekaterih kurilnicah konstatirati kar do 1000 ton primanjkljaja. Mogel bi vam imenovati celo kurilniškega vodja, ki je svojim strojevodjem v svoji okrožnici kar naravnost predbacival, da kradejo premog.

Posledice takega počenjanja posameznih strojevodij — splošno se kaj takega absolutno ne more trditi — so dvojne. Posebno pametni in sposobni strojevodje zaslužijo mesečno visoke premije in prekosijo, v tem pogledu tovariše svojega turnusa za znatne svote. Manj inteligentni strojevodje in kurjači pa morajo po tem ves premog kar ga manjka — plačati.

S tem nečem nikogar žaliti, ker hočem le konstatirati, da so se slične stvari že dogajale in se tudi uradno obravnavale. Ravno

vsled tega je pa treba današnji premijski sistem odpraviti, ker se z njim le demoralizira in konrupira osobje, nikakor pa ne meri sposobnost posameznih strojevnih uslužbencev.

Na vse strani se je zanimalo in razpravljalo, kako to vprašanje urediti, ali do danes še nimamo nikake rešitve, ki ba bila v prid osobju. Razmere so postale neznosne za osobje kakor tudi za upravo samo. Zato je izvrševalni komité o priliki zadnjih pogajanj s železniškim ministerstvom zahteval ureditev premij, *analogno državnoželezniški družbi*, ki je to vprašanje rešila že pred nekaj leti v obojestransko zadovoljnost.

Gotovo, tudi premija, kakor je urejena pri državnoželezniški družbi je še vedno sleparije, kakor sem povdarjal se v začetku. Vendar pa tukaj moramo konstatirati, da »švindel« ni ravno v škodo strojevnemu osobju. Premijski sistem, uveljavljen pri državnoželezniški družbi obstoji v tem, da premija ni individualna nego skupinska in da je vsakemu strojevodji in kurjaču zajamčen minimum premogovne premije.

Tega premijskega sistema nikakor ni mogoče tolmačiti drugače nego je njegov smoter in ima tedaj to dobro, da strojevodja res nekaj stalnega zasluži, kar je za nas glavna stvar.

Razloček mej današnjim našim sistemom in pa onim uveljavljenim, pri drž. žel. družbi je ta, da imajo pri tem slednjem uslužbenci res nekaj koristi dočim ima pri nas koristi le železniška uprava.

Mi se ne bomo spuščali v natančneje računanje glede odmerjenja premije, ker je to po mojem mnenju naloga članov personalne komisije, ki bodo morali izdelati poglobljen načrt. Današnja konferenca ima dati le nekako direktivo, po kateri naj bi se poklicani faktorji pri sestavi načrta ravnali.

Kakor sem omenil, je tudi železniška uprava sama mnogo interesirana na tem, da se vprašanje premije čimprej reši. Vendar se pa nikakor ne strinja s sistemom, uvedenim pri drž. žel. družbi. Gosp. stavbeni nadsvetnik Willinger se je sam izrazil napram sodruhu Tomschiku da tega sistema ne more predložiti železniškemu ministerstvu češ, da se potom tega sistema ne mora prihraniti toliko premoga, kolikor zahteva interes države. Država mora posebno važnost polagati na prihranke pri premogu, ker tega materiala ni toliko v zemlji, da nam ne bi bilo treba pričakovati trenutka, ko ga bode zmanjkalo. Zato ravno je treba varčevati s premogom. Gosp. stavbeni nadsvetnik je vsekako za to, da se premija končno uredi in tudi zboljša; da pripravljeno je celo, podvojiti kredit, ki naj bi služil v to svrhu. Vendar pa dostavlja, da bi bilo strogo paziti, da premijo dobi le oni strojevodja ali kurjač ki je s svojo službeno spretnostjo pri lokomotivi dokazal, da jo res zasluži.

Premija mora biti v spodbudo strojevnemu osobju, pravi nadalje gosp. Willinger. Strojeno osobje mora vedeti, zakaj premijo dobiva, ker le tedaj ima premija svoj pomen. Starejši strojevniki bi to seveda ne pozabili tako hitro, ali novemu osobju bi bil smoter premije popolnoma neznan in bi pravzaprav ne vedeli zakaj da dobivajo to premijo.

Od sistema uveljavljenega pri drž. žel. družbi bi imela država dvojno škodo, in sicer bi v prvi vrsti morala trpeti stroške za uravnanje premije, v drugi pa bi plačevala sama oni premog, ki bi ga uslužbenci vsled nepaznje preveč porabili. Gosp. Willinger je namreč trdnega prepričanja, da bi se pri računanju premije na posamezne skupine brezdvomno porabilo premoga preko prave mere. Strojeno osobje od tega ne bi imelo prav nikake koristi, država pa precej občutno izgubo, če se desetinske tone vzamejo v poštev na vseh progah.

S stališča železniške uprave ima gosp. Willinger skoro popolnoma prav, kar mu jaz popolnoma priznam. Toda ne sme se pozabiti, da je tudi sedanjim razmeram v kurilnici pripisati velik del krivde. Koliko

pare gre v nič in koliko bi se moglo prihraniti na premogu, če bi bile lokomotive v boljšem stanju. Ne samo v kurilnicah nego tudi v delavnicah primanjkuje na tehničnih pripomočkih in napravah; vrhu tega pa manjka sploh tudi malo dobre volje.

Zato se teh par ton premoga, ki se ga evetualno pri skupnem zaračunavanju premije več porabi nikakor ne more primerjati z izgubo na premogu vsled stanja lokomotiv.

Potrudil sem se sestaviti premijski sistem, ki naj bi odgovarjal zahtevam osebja in ob jednem tudi železniške uprave; moram pa ob jednem priznati, da je moj trud pokazal precej negativen rezultat. Načrt bi bil sledeči:

Rekapitulacija za oktober 1908.

Kurilnica	Reducirani kilometri	Dosežena premogovna premija v kronah	Službene ure	Brutotonski kilomet. 1000	Percentualno razmerje med		
					kilometrom in premijo	jedno brutotonsko in premijo 1000	službenim uram in premijo
Landez	244.548	2601.07	16.901	34.838.9	1.06	7.46	15.38
Solnograd	224.756	2132.72	14.312	31.179.0	0.90	6.84	14.75
Bischshofen	117.224	989.45	7.610	12.176.1	0.84	8.12	12.98
Wörgl	138.919	1053.02	9.029	19.339.5	0.75	5.44	11.65
Feldkirch	83.590	867.94	6.284	6.599.3	1.03	13.01	13.83
Bludenz	61.134	803.35	4.987	8.404.8	1.31	9.31	16.10
Bregenz	50.211	371.30	4.665	2.071.3	0.73	17.73	7.95
Skupaj	920.382	8818.85	63.797	114.608.9	0.95	07.69	13.82
Skupna proprečna svota							

Za november 1908.

Landez	232.484	3481.52	15.682	32.100.0	1.47	10.68	21.88
Solnograd	213.812	2471.73	12.850	29.184.1	1.15	8.47	19.20
Bischshofen	109.191	1165.09	7.628	11.658.7	1.06	9.99	16.34
Wörgl	125.853	1134.39	8.325	16.703.6	0.90	6.79	13.62
Feldkirch	86.473	953.62	6.569	6.704.8	1.10	14.01	14.51
Bludenz	58.230	866.56	4.846	7.703.4	1.49	11.25	16.88
Bregenz	51.269	589.24	4.494	2.105.6	1.14	27.98	13.10
Skupaj	877.312	10.612.15	59.894	106.195.2	1.80	9.90	17.71

Opomba: Percentualno razmerje je razumeti tako-le:

Za en reducirani kilometer pride x vin. premije;
na eno službeno uro x vin. premije;
na vsakih 1000 brutotonskih kilometrov x vin. premije.

Treba je vpoštevati, da tu ne gre za jednostaven namen. Združiti sto in sto tehničnih mogočnosti v enem samem sistemu, ki naj velja za vse kurilnice za vse proge najrazličnejših leg in za vse različne vrste vlakov i. t. d. je pač malo težko. Takega sistema, po katerem bi večjo premijo res mogel zaslužiti le sposobnejši strojevniki, in ki se ne bi mogel interpretirati poljudno v škodo uslužbenecv ter ne bi bil ob jednem tudi tako kompliciran, da se ga ne bi moglo v praksi izvesti, pa sploh ni mogoče iznajti. Zopet moram ponoviti, da premija je in ostane „švindal“ ker ona ni in ne more biti merilo za službeno sposobnost strojevnega osebja.

Ozreti se pa moramo še na neko drugo zelo važno dejstvo, ki se protivi današnjemu sistemu, da se premija zaračuna individualno, to je za vsakega uslužbenca posebej.

(Konec prihodnjic.)

Razne stvari.

Socialno zavarovanje. Dunaj, 12. nov. V odseku za socialno zavarovanje je poslanec Černy (soc. dem.) zahteval, da začne obveznost zavarovanja že s 14., ne pa šele s 16. letom. Eldersch (soc. dem.) zahteva, da odpade starostna meja za zavarovanje, katero določa načrt s 60. letom. Muhič (soc. dem.) protestira, da ne bi veljalo zavarovanje za začasno vposlene delavce. Ta določba bi zadela poljedelske delavce in bi bila neumestna koncesija za veleposestnike.

Sklenilo se je, da se ima pododsek še enkrat posvetovati o paragrafi 1—15. Sklicati se ima anketa poljedelcev, obrtnikov

in industrialcev, da se zaslišijo zaradi zavarovalne obveznosti.

Nesreča na železnici. Dne 12. t. m. ob 4 zjutraj je v Kanalu povozil vlak št. 66 Fran-a Mikuš-a, postajnega delavca. Odrgrgal mu je desno roko in ga tudi drugače težko poškodoval. Prepeljali so ranjenca v goriško bolnišnico.

Za postajne delavce obstoji v Kanalu še 24-urna služba in sicer od 6. ure zjutraj, do drugega dne ob 6-ih zjutraj. Mikuš je bil ob času nesreče že 22 ur v službi. Zgodilo se je to med izkladanjem iz drugega vlaku, ki je ravno stal na postaji. Mikuš je hotel en komad voznega blaga odstraniti od tira, po katerem je prišel vlak št. 66 in pri tem ga je doletela nesreča.

Izpred sodišča. 17. marca t. l. je ponesrečil hlapec Jurij Mitka v Špitali ob Dravi, ko je vozil les v tovarno Leykam-Josefsth. Blizu čuvajnice št. 147 je peljal čez železniško progo. Ko je bil z vozom na tiru, je prišel vlak št. 413 in zavozil v voz.

Vlak je močno sunil v stran hlapca, ki se je pri tem težko poškodoval, tako, da je drugi dan umrl. Konji so ostali nepoškodovani. Južno-železniški čuvaj, sodr. Blaž Herzog, je bil obtožen, da ni pravočasno zaprl, zatvornice ter se ni prepričal so-li, zaprte, in da ni ta takoj naznanil predpostavljene. Glavna obravnava se je vršila 25. oktobra t. l. pri deželni sodišču v Celovcu. Zagovarjal se je obtoženec s tem, da je pravočasno zaprl zatvornice in da radi pomanjkanja časa ni mogel iti k 360 metrov oddaljenim zatvornicam, da bi se prepričal, soli res zatvorene. Moral je med tem časom zakleniti ogibe, odnesti ključ v pisarno, zapreti dvoje zatvornic in se podati na mesto, kjer ima po predpisih čakati na vlak, odkoder se ne sme oddaljiti. Privijal je pri zapiranju zatvornic, dokler je šlo. Da bi ne pretrgal žice, je nehal, ker je trdno menil, da so zatvornice zaprte. Ker pa vlaka le ni bilo na postajo, čeravno je že z zvižganjem naznanil svoj prihod, se je podal Herzog vlakom naproti, da bi ga spremil na postajo. Potem šele je videl nesrečo.

Pri tej obravnavi je bil navzoč gosp. Othmar Blamer kot izvedenec. Zaslišanih je bilo 16 prič, med njimi gospa Schultes, ki stanuje blizu omenjenih zatvornic. Videla je, da so se zatvornice le na pol zaprle. Pet minut pozneje je že slišala prihajati vlak. Istočasno je pognal hlapec konja, da bi progo še pred vlakom prevozil. Zgodilo se je že večkrat, da so vozniki sami otvorili zatvornice, in peljali čez progo. Več prič je izpovedalo, da zatvornice slabo funkcionirajo in da je ravno isti dan vreme neugodno vplivalo, pri zapiranju, ker je bil meter debel sneg, žica pa neosnažena in pomrznjena. Seveda je predlagal državni pravdnik, naj še čuvaja kaznuje.

Zagovornik, dr. Walter, je zavzemal stališče, da obtoženec ni kriv, ker je popolnoma opravil svojo dolžnost. Izvrstno je označil varčnostno manjso južne železnice. Sodni dvor je vpošteval zagovornikova izvajanja in oprostil sodr. Herzoga obtožbe.

Proletarski boj v Švediji. Izvrševalni odbor socialno-demokratskega strankinega predstojništva je koncem pretečenega tedna izdal oklic na švedsko delavstvo, v katerem se pozivlja k splošnemu protestu proti brezobzirnemu nasilstvu kapitalizma. Brezobzirneži hočejo vzeti izprtemu delavstvu koalicijsko pravico in prepovedujejo istim, ki so delo sprejeli, podpirati bojujoče tovariše, tudi če so to njih stariši ali otroci. Kdor se temu ne podvrže, ga iztirajo iz hiše, kar je z ozirom na zimski čas še brutalnejše. Proti temu nasilstvu in zasmehovanju najenostavnejših človeških in državljskih pravic se bode protestiralo po vsej deželi v velikih ljudskih shodih in demonstracijah.

Protestni shodi so se že vršili v Stockholm, Göteborgu, Eskilstunu in raznih drugih krajih. Mnogoštevilen obisk in enoglasen sprejem protestnih resolucij priča, da delavsko ljudstvo obsoja pogubno in brutalno postopanje podjetnikov.

List je zakasnil, radi tehnične nezgode v tiskarni.

Cenjeni naročniki najblagovolijo to vzeti na znanje. *Uredništvo.*

Vršili so se sledeči shodi.

Dne 4. t. m. se je vršil **občni zbor** krajevne skupine **Trst I.**

V odbor so izvoženi sledeči sodrugi: Andrej Bahnu, predsednik; Julij Krajšek in Rucker Fran, podpredsednika; Anton Zlobec, blagajnik; Ivan Mislej, podblagajnik; Fran Skobl, I. zapisnikar; Ivan Plečko, II. zapisnikar; Anton Depaulis in Anton Schneider preglednika; Anton Lorenzon, Jožef Furlan, Josip Bohinc, Alojzij Gomzi, Fran Černivec, Matija Mošina, Josip Pečko, Andrej Ferri, Fran Makovec, Alojzij Zuzzi in Ferdinand Reven, odborniki.

Izvolilo se tudi 31 zaupnikov.

Sodr. Kopač je povdarjal vedno naraščajoče podraženje živil in njega vzroke. Omenjal je odprto pismo, ki se poda našim delodajalcem in katerega priobčujemo na drugem mestu.

Dne 9. t. m. se je vršil v delavskem domu v **Trstu** jako dobro obiskan shod državnih železničarjev Trsta in okolice. Na ta shod so prišli tudi odposlanci iz Gorice in Jesenic. Za drž. žel. ravnateljstvo v Trstu je bil navzoč g. dr. Kocijančič. Na tem shodu se je enoglasno sprejela spomenica, ki jo podajo tržaški železničarji ministerstvu in v kateri so navedene zahteve osebja. Med temi je na prvem mestu zahteva za zvišanje stanarinske doklade za nastavljeno osebje, kakor tudi zahteva za podelitev 20% dninske doklade drž. žel. delavcem v Trstu in okolici, ki naj bi bila nekaka stanovanjska doklada.

Za zastopstvo to spomenice, sta bila enoglasno izvoljena sodr. Ivan Zink in Fran Konič.

Dne 10. t. m. se je vršil v **Gorici** **občni zbor** tamošnje krajevne skupine I.

V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Peter Leban, predsednik; Anton Rešič, podpredsednik; Anton Persoglia, blagajnik; Fran Bresinger, podblagajnik; Iv. Bregant, I. zapisnikar; Josip Petejan, II. zapisnikar; Andrej Marinič in Avgust Perath, preglednika; Vincenc Brumat, Fran Batič, Fran Tabaj in Alojzij Kocijančič, odborniki.

Sodr. Skobl iz Trsta je pozivljaj navzoče, naj delujejo na to, da bode organizacija trdna in da se v nji združijo vsi železničarji, ker le v slogi je moč in le v složnosti jim bo mogoče doseči boljših časov.

Sodrugi Petejan je orisal sedanji žalostni položaj v gospodarstvenem oziru in pozivljaj navzoče naj se oprimejo resnejega dela za razširjanje naobrazbe in zavednosti med železničarji in med delavstvom sploh.

Burno odobravanje je sledilo govornikovim izvajanjem.

Ko so bile rešene tudi še ostale točke dnevnega reda, je predsednik zaključil shod ob 10. uri zvečer.

Izjava.

Zvedel sem, iz zanesljivih virov, da me člani podružnice Trst I. obrekujejo in trosijo o moji osebi razna sumničenja. Vsled tega postopanja odlagam mesto odbornika pri delavskem odboru, za katero sem bil predlagan od tržaških železničarjev te na konferenci v Beljaku.

Trst, dne 11. novembra 1909.

Fran Jernejčič.

Slovenski železničarji!

Opozarjamo Vas zopet, da ne pozabite na svoje slovensko strokovno glasilo, na „Železničarja“. Ako hočete, da bode list tak kakoršnega želite, si ga morate najprej naročiti. Kadar ga bode zamenil vsak slovenski železničar z nemškim „Eisenbahner-jem“, tedaj bomo tudi mogli reči, da slovenski železničarji ne skrbijo le za svoj gmotni napredek, nego jim je na srcu tudi izboljšanje njihovih kulturnih bojernih sredstev. Kadar si, slovenski železničar naročil svoj list, tedaj ga pazno prečitaj. V njem najdeš vse, kar Te more zanimati in „Železničar“ Ti more nadomestovati vsako drugo glasilo železnične stroke. Ni pa še zadosti, da list naročiš in ga čitaš, nego moraš tudi sodelovati pri njem. Tudi tukaj je treba solidarnega dela in pomoči vseh članov, ako hočemo, da bode naše glasilo tudi zanimivo. Saj se zgodi vsak dan kaj važnega na železnici v tvojem delokrogu! Poročaj o tem v list, dostavi svoje mnenje, svojo sodbo. S tem sodeluješ pri listu, delaš v procvit lista in s tem si storil tudi svojo dolžnost kot član velike železničarske družine, organizacije. Ako ne storiš te svoje dolžnosti potem ne toži, da v listu ni jedne ali druge novice, ki bi marsikaterega zanimala. Sam si kriv na tem, ker zanemarjaš svojo dolžnost kot železničar in kot Slovenec.

Vzdramite se tedaj slovenski železničarji in uvažujte, da imate svoje strokovno glasilo, slovenskega „Železničarja“.

Pozor sodrug!

Železničarski koledar (Eisenbahner-kalendar) za leto 1910 je zopet izšel v založbi strokovnega lista »Eisenbahner«, Dunaj V. Zentgasse 5.

Med raznimi strokovnimi in žepnimi koledarji zavzema ta letopis prvo mesto, ker daje v raznih podučnih člankih pojasnila o najvažnejših vprašanjih službenega in delavskega razmerja pri avstrijskih železnicah. S tem udovoljuje praktičnim potrebam železničarjev. Posebno letos zamoremo nje-

govo vsebino kot jako raznovrstno in obilno imenovati, katera more dobro služiti železničarjem v mnogih ozirih.

Vkljub okusnemu opremljenju zunanosti mu je cena le **1 krono** za izvod.

Ljubljanski železničarji pozor!

Z današnjim dnem otvorimo, kahor smo že v zadnjem „Železničarju“ objavili, svoje

— tajništvo —

Opozarjamo ponovno člane naših organizacij, da se bodo odslej reševala administrativna dela podružnic, **izključno** le v tajništvu, na **Resljevi cesti št. 22**, (pritličje, desno) in sicer od **9. ure** zjutraj do **8. ure** zvečer.

Ravno tam je tudi skupna knjižnica, katere se lahko poslužujejo člani podružnic. Knjige se bodo izdajale ob uradnih urah.

Podružnici sta tudi upeljali elementarni pouk za računstvo in nemščino, ter strojni pouk. Poučuje se tako-le:

Vsako sredo

od $\frac{1}{2}$ 8. — $\frac{1}{2}$ 9. ure zvečer računstvo,
„ $\frac{1}{2}$ 9. — $\frac{1}{2}$ 10. „ „ strojni pouk.

Vsak petek

od $\frac{1}{2}$ 8. — $\frac{1}{2}$ 9. ure zvečer nemščina.

Za člane, ki streme po višjih službenih mestih, ki pa nimajo potrebne podlage, je ta pouk neprecenljive vrednosti in posluževali naj bi se ga prav pridno.

Da se uprava čimpreje uredi, prosimo člane, da oddado nemudoma svoje članske knjižice v **tajništvo**, kajti le tisti, ki ima svoje stvari v redu in ki to tudi lahko dokaže, ima v pravih zajamčene pravice.

Društveni sestanki članov v obeh podružnicah so odslej **vsak torek** ob 7. uri zvečer v društvenem (privatnem) lokalu na **Resljevi cesti štev. 22**, (salon).

Naznanilo.

Železničarjem Ljubljane in okolice naznanjamo tem potom, da je

Pogrebno društvo
železniških in državnih uslužbencev
— V LJUBLJANI —

otvorilo svojo lastno pisarno na **Reljevi cesti št. 22**, pritličje, desno, ter se bo uredovalo vsaki dan od **9 ure** zjutraj pa do **2 ure** popoldan.

Društvo ima svojo lastno opravo in je dokazalo v času svojega tiletnega obstanka, da je potrebno, ker je že številnim tovarišem priskočilo na pomoč v težkih urah.

Vabimo toraj vse one železničarje, ki še niso člani našega društva, da se vpišejo in včlanijo društvu.

ODBOR.

Aviso

V Spodnji Šiški stanujoči železničarji, ki so člani „**Konsumnega društva za Ljubljano in okolico**“, prirede

v nedeljo, dne 5. decembra t. l.
ob 7. uri zvečer

v gostilniških prostorih gospe Favoi,
poleg državnega kolodvora

Miklavžev večer
za otroke članov

Oni, ki žele, da se njih otroke potom Miklavža obdaruje, so prošeni, da stvari, ki so jih zanje namenili, oddado sodr. Josipu Udovču, predsedniku podružnice „Spodnja Šiška“.

Opozarjamo, da morajo biti zavitki primerno znanovami z imenom dotičnika, da ne nastanejo kake pomote.

V interesu družabnega zbliževanja, je to prireditev le pozdravljati in prosimo sodruga, da se je udeleže v kar največjem številu.

Gosti dobro došli.

Upravitelji.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
— in časnikov v vseh jezikih. —

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dražutin Priora v Kopru.

Žepni Koledar

— za delavce sploh in prometne uslužbence —

— za navadno leto 1910. —

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin.,

— po pošti 10 vin. več. —

Pri naročilih na posamezne izvode se priporoča, da se pošilja denar naprej drugače se izvrši naročilo po povzetju.

— Naročila in denar je poslati —

Upravi „RDEČEGA PRAPORA“

— V LJUBLJANI. —